

HLEDÁME NOVÉ PROJEKTY!

Výzva chairmana britské neziskové organizace The Friends of Czech Heritage pana Petera Jamiesona

Za normálních okolností, když představuji The Friends of Czech Heritage (Přátele českého kulturního dědictví), musím vysvětlovat bouřlivou a složitou českou historii, ze které vycházíme a na které stavíme svoji činnost. V tomto případě však oslovuji Vás, členy Asociace majitelů hradů a zámků, kteří znáte svou minulost daleko lépe než já. Jsme britská organizace, jejíž pohled na české země je sice důležitý, ale nutně zkreslený naší relativní ostrovní izolovaností. Když se díváme přes kanál, vidíme pouze tu část Evropy, ve které jsme v nedávné minulosti, v letech 1914 a 1939, bojovali. Co se dělo na východ od Rýna se nám zdálo relativně nevýznamné, i když ve skutečnosti to byl vroucí kotel evropských dějin, ve kterém se odehrávaly jedny z nejdůležitějších událostí posledních dvou set i více let. A Čechy a Morava leží přímo v srdci tohoto dění.

A právě z této historické skutečnosti Friends vychází, když plánují své aktivity. Události před a po sametové revoluci nám vnikly první nápady. Už v 90. letech naši zakladatelé, historička umění Barbara Peacock a jeden z regionálních ředitelů britského National Trust Ian Kennaway navázali naše první československé kontakty. Barbara často Českou republiku navštěvovala a vzpomíná, jak musela vylézt na kapotu svého auta, aby mohla nahlédnout do nádvoří zámku v Uherčicích, které bylo úplně prázdné, až na vyjíčího psa. Krátce po roce 1989 Ian navázal styky s Národním památkovým ústavem a pomohl založit fondy, které pak byly použity k restaurování hlavních sálů schwarzenberského zámku v Červeném Dvoře. V roce 1990 Barbara započala organizovat zájezdy, které jí umožnily navázat kontakt s vlastníky zámků, kteří začali s opravami po dlouhých letech devastace.

Po těchto skromných začátcích si Barbara a Ian začali uvědomovat rozsah problémů, kterým čelili jak soukromí vlastníci památek, tak i český stát a snažili se pomoci v obrovském úkolu navrátit nespočetným historickým budovám nový život. A to vedlo v roce 2007 k založení neziskové organizace The Friends of Czech Heritage. Brzy poté byla uspořádána naše první akce na velvyslanectví České republiky v Londýně. Krátce poté se Friends stali britskou charitativní organizací. To nám dává speciální a výjimečný status, který je důležitý pro náš úspěch.

V našem zřizovacím dokumentu jsme ustanovili, že hodláme podporovat další vzdělávání veřejnosti, rekonstrukce a restaurování budov, zahrad a parků a všeho, co se v nich nachází pro všeobecné blaho.

Vytyčili jsme si tři cíle:

- 1) Pořádat akce s cílem získání finančních prostředků, které budou sloužit k lepšímu poznání českého dědictví ve Velké Británii.
- 2) Poskytovat finanční granty na projekty zaměřené na zachování a rehabilitaci českého kulturního dědictví s cílem inspirovat ostatní další subjekty_k podobné spolupráci.
- 3) Organizovat pracovní skupiny dobrovolníků, které pomáhají při rekonstrukcích, restaurování a údržbě historických objektů a jejich areálů.

Naším záměrem je, aby projekty, které podporujeme, měly jasně definovaný záměr, byly finančně soběstačné a přístupné široké veřejnosti.

O všech našich aktivitách vydáváme v Velké Británii pravidelně zpravodaj.

Doposud jsme spolupracovali na četných projektech, a to jak se státními organizacemi, tak s několika soukromými vlastníky. Celkem jsme poskytli granty na čtyřicet pět projektů restaurování a zorganizovali dvacet devět dobrovolnických pracovních skupin.

Rád bych se touto cestou s Vámi podělil o naše zkušenosti.

Naše první důležitá spolupráce byla spolupráce s Národním památkovým ústavem. Za dobu naší existence jsme podpořili řadu jeho projektů. Byli jsme zapojeni např. do počátečních fází oprav rokokového arboreta v zahradách zámku v Českém Krumlově, konzervování čínskému kabinetu na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou a konzervace sochařské výzdoby zámků Lysice a Valtice. Obzvláště důležitým projektem byla oprava původních vrat druhé brány ze 14. století na Karlštejně. Pravděpodobně náš nejnámennější projekt, na kterém jsme spolupracovali s Národním památkovým ústavem, bylo restaurování Uherčic, takzvané „Popelky“ českých zámků. Strop hodovní síně byl na pokraji zřícení, ale s pomocí významného grantu, který se nám podařilo v Británii získat, byl strop zachráněn. A to byl rozhodující okamžik. Hned poté Národní památkový ústav s naší pomocí úspěšně zažádal o grantové prostředky z programů Evropské unie, díky němuž se pak povedlo zcela zrestaurovat hodovní síň a přilehlé místnosti. Dnes už mají Uherčice před sebou světlejší budoucnost.

Zapojili jsme se také do řady církevních projektů, které se velmi lišily svým charakterem od projektů na českých hradech a zámcích. Naším prvním projektem byl bývalý opatský kostel ve Žďáru nad Sázavou, kostel národního významu, který měl na starosti otec Vladimír. V tomto případě bylo nutné obnovit jak jeho kongregaci, tak i fyzický stav kostela, který značně utrpěl během doby socialismu. Friends se podíleli na restaurování zpoděnic, oltáře, chórových lavic a také varhan, na kterých, jak doufáme, bude hrát jeden z členů našeho výboru při slavnostním koncertě, který ve Žďáru připravujeme.

Dalším příkladem může být kostel Jana Husa v Praze na Smíchově, který je významným příkladem předválečné modernistické architektury. Naším grantem jsme přispěli na obnovu místních varhan. Chceme zde pořádat hudební večery s cílem získat další finanční prostředky.

Kostel svatého Mikuláše v Petrovicích v severních Čechách až na samých německých hranicích byl zcela opuštěn po odsunu německých věřících po druhé světové válce. Kostelu se dokonce v průběhu desetiletí devastace propadla střecha. Zatímco se po roce 1989 začaly v Petrovicích znovu konat bohoslužby pod širým nebem, začali místní občané opravovat střechu kostela. Naprostým zázrakem se jim podařilo shromáždit dostatek finančních prostředků a kostel dnes střechu má. A Friends přispěli na opravu vitražových oken kostela.

Synagoga v Pacově přišla o svou židovskou komunitu již v r. 1942 a byla používána jako skladiště. Místní ji však v 90. letech koupili, prostory synagogy vyklidili, aby vynikl její neorománský interiér, a proměnili ji v muzeum, připomínající pacovské židovské spoluobčany. My jsme pomohli s financováním oprav střechy, do které zatékalo.

Zde je třeba podotknout, že soukromým majitelům památek jsme mohli poskytnout jen limitovanou podporu, a to především z důvodu legislativních omezení. Byli jsme ale schopni pomoci řadě majitelů, jejichž projekty záchrany a restaurování měly veřejný charakter. Jako jeden z prvních obdržel náš grant zámek v Novém Městě nad Metují, kde bylo třeba pomoci s obnovením zámeckých Jurkovičových zahrad. Další spolupráci jsme navázali s vlastníkem zámku v Krásném Lese u Petrovic. Zámek byl používán za druhé světové války jako ubytovna pro francouzské zajatce a internované Židy. V současnosti majitelé zámek obnovují a hodlají tam pořádat, ve spolupráci s Památkem Terezín, výstavy s tematikou holocaustu.

Středověký statek a mlýn ve Starých Dobrkovicích nedaleko Českého Krumlova jsou citlivě opravovány a mají se stát centrem pro výuku uměleckých řemesel. Zde jsme pomohli s opravou jedné ze stodol, která bude sloužit jako dílna.

V současné době spolupracujeme s majitelem zámku Kácov na konzervaci významného cyklu nástěnných maleb.

Další důležitou částí naší činnosti jsou dobrovolné pracovní skupiny, kterým anglicky říkáme Working Holidays. Jde o specifický britský fenomén, který v Čechách není stále plně doceněn, čemuž jsou zřejmě na vině stále živé vzpomínky na českou socialistickou minulost. Naše první Working Holidays se konaly v roce 2011 na zámku v Červeném Dvoře za osvětlené podpory ředitele zámku MUDr. Jiřího Dvořáčka. Některým lidem v Čechách bylo záhadou, proč by někdo chtěl pracovat bezplatně ve svém volném čase daleko od domova v České republice. Nebylo by jednodušší darovat na dané projekty peníze? My jsme však chtěli, podobně jako s finančními granty, inspirovat ostatní. Naší filozofií je projekty začít a rozjet. Ty pak časem začnou žít vlastním životem a nabírat na síle. A když je už jednou projekt úspěšně nastartovaný, existuje velká šance, že bude i úspěšně dokončen.

K dnešnímu dni jsme úspěšně zorganizovali Working Holidays v zámeckém parku v Červeném Dvoře, v opatském kostele ve Žďáru nad Sázavou, na zámcích ve Vizovicích a v Krásném Dvoře, v kostele Panny Marie v Teplicích nad Metují, v Arnoldově vile v Brně, která patřila rodině Low-Beer, a také v další brněnské vile Stiassni. Naši dobrovolníci vykonávali nejrůznější práce na stavbách, opravách zdí nebo čištění parků od náletových dřevin. S profesionální supervizí z české strany mohli britští dobrovolníci vykonávat nejrůznější stavební práce a často zjistili, že mají dovednosti, o kterých sami neměli ani tušení.

Představil jsem Vám na výše uvedených příkladech přístup naší britské charitativní organizace ke snaze o záchranu a zachování českého kulturního dědictví. Chceme podporovat místní iniciativy pomocí finančních grantů, které se použijí k zahájení projektů a motivovat dobrovolníky, aby pod supervizí českých partnerů rozvíjeli svoje schopnosti a dovednosti. Snažíme se povzbudit zájem, porozumění a nadšení pro naši společnou minulost.

Našimi skromnými granty bychom rádi podpořili i veřejně-prospěšné projekty soukromých vlastníků památek v České republice. Prosím, neváhejte se na nás kdykoli obrátit.

Peter Jamieson

V Londýně 9.2.2022

From the Newsletter of the Association of Private Owners, 2022